

Преношење значења и поимање језика: случај класичног кинеског језика

Апстракт: У раду разматрамо везу између начина преношења значења и поимања језика у друштву на примеру класичног кинеског језика. Механизам преношења значења структуриран је у складу с функцијама стандардног језика у старој Кини, односно тежи се ка преношењу вишезначности која постоји у стварности како би се омогућио што бољи лични израз и међусобно разумевање међу учењацима. Сагледавањем функција, намена и поимања језика у различитим друштвима могуће је доћи до различитих дефиниција комуникације, писмености и знања језика.

Кључне речи: значење, стандардни језик, поимање језика, класичан кинески

Стандардизација, значење и идентитет у језику

Утврђивање разлога за настанак језика и одређивање његових основних функција је без сумње занимљиво питање, али с неизвесном могућношћу проналаска једнозначног одговора. Оно што је неоспорно је да се језик развијао као средство комуникације и да је међусобно разумевање и даље једна од његових основних функција. Било да су у питању односи међу појединцима, размена међу културама или лични израз, језиком се преносе концепти и поимања света. Иако све до око XV века није било непосредних покушаја да се појединачни језици званично стандардизују,¹ језик је (пре свега у писаној форми) у свим културама имао ограничене могућности варијација, односно није се могло арбитрарно изражавати на појединачном нивоу, већ су значења речи и основне граматичке одлике језика биле одређене на нивоу друштва како би се омогућила што ефикаснија комуникација.² Међутим, у свим језицима и даље постоје дубља

¹ Дobar преглед модела и хронолошки пресек стандардизације европских језика дат је у: Giedrius Subačius, "Two Types of Standard Language History in Europe," *Res Balticae* 8 (2002): 131-150. Кад су у питању не-европске културе, њихова лингвистичка традиција се значајно разликује од европске те није могуће говорити о стандардизацији у истом смислу. У Кини је увођење јединственог писма било значајно за формирање прве уједињене државе 221. године пре наше ере, али та реформа није обухватала језик у целини у Западном смислу.

² О стандардном језику углавном се пише у контексту језичких идеологија и националног идентитета, али је значај процеса стандардизације језика за друштво у целини неоспоран. Дobar преглед политичких, образовних, друштвених и културолошких аспеката дат је у: Alessandro Duranti, *Linguistic Anthropology* (Cambridge: Cambridge University Press, 1997) и Ronald Wardhaugh, *An Introduction to Sociolinguistics* (Malden: Blackwell Publishing, 2002).

питања значења и везе између језика и стварности.

Кад су у питању односи између језичких јединица и концепата, поред јасних варијација у појединачном поимању света, та веза се мења и у зависности од контекста. Једна реч, реченица или текст имају своје основно значење, али и даља значења која не зависе само од личног тумачења, већ и од тачног начина на који су исказани, као и културног оквира. У првим лингвистичким разматрањима језика говори се о непромењивим својствима једне језичке јединице које омогућавају њено разликовање од свих других јединица без обзира на промене контекста, али то се не односи на везу између те јединице и концепта који она означава већ искључиво на механизам функционисања језика (*Langue*).³ Разумевање подразумева више од декодирања основног значења.⁴ Поред денотације и конотације, треба размотрити и количину информација које исказана јединица носи, као и медијум којим је исказана. Пре свега, у зависности од језика, основно значење нужно носи или не носи одређене информације, попут броја, рода, времена одвијања радње итд. Што се тиче медијума, различите врсте писма стоје у различитом односу с говорним језиком – алфабетска писма су практично запис говора, док сликовна писма могу да носе и додатне информације, такоређи да описују исказани концепт или да га стављају у одређени оквир.⁵

Питања која се тичу значења залазе и у домен филозофије.⁶ На пример: да ли су синоними речи које су заиста међусобно замењиве или су замењиве само у већини ситуација у којима није нужна апсолутна прецизност; да ли је уопште могуће парафразирати или се сваким мењањем исказа мења и значење; колика промена значења се може толерисати код парафразирања; да ли се (у језицима где је то могуће) променом реда речи добија ново значење; која је граница разлике у значењу два исказа која нам дозвољава да кажемо да су они истог или различитог значења; колико је даљих, конотативних значења речи могуће

³ Ferdinand de Saussure, *Course in General Linguistics* (Chicago: Open Court Publishing Company, 1960), 106-9, и Paul Thibault, *Re-reading Saussure: The Dynamics of Signs in Social Life* (London: Routledge, 1997), 306-8.

⁴ Предлог филозофског решења односа значења и језика у употреби дат је у: Ludwig Wittgenstein, *Philosophical Investigations* (New York: The MacMillan Company, 1953).

⁵ Постоје случајеви када се алфабетским писмом могу изразити додатна значења, али то се не постиже самим писмом већ графичком организацијом текста, што се не може сматрати језичким средством. Тако визуелна поезија из доба модернизма, песме штампане тако да се читају и као текст и као слика (Karl Kempton, *VISUAL POETRY: A Brief History of Ancestral Roots and Modern Traditions*. <http://www.logolalia.com/minimalistconcret poetry/archives/karl-kempton-visual-poetry-a-brief-introduction.pdf>), губи сва додатна значења ако се прикаже на другачији начин.

⁶ Семантика је данас посебна лингвистичка дисциплина одвојена од филозофије, у којој се постижу конкретни и примењиви резултати путем објективног и доследног научног метода. Прва истраживања значења јесу била предмет филозофских разматрања, а како многа постављена питања још увек нису решена на свеобухватан начин она се и даље истражују мултидисциплинарним приступом. За преглед истраживања о значењу видети: Sergei Nirenburg and Victor Raskin, *Ontological Semantics* (London: The MIT Press, 2004), 86-103.

разумети без језичког и културног контекста? Различитим одговорима на ова питања долазимо и до различитих поимања језика, односно његових функција и намена. Сматрамо да се из начина на који су се језици развијали и односа према језику (пре свега писаном тексту) у различитим културама може проценити и њихов однос према различитим питањима значења, а затим посредно и њихово поимање језика.

У овом раду ћемо даље разматрати неке од карактеристика класичног кинеског језика, заступајући тезу да је механизам преношења значења у класичном кинеском структуриран тако да се на што бољи начин очува вишезначност која постоји у стварном свету, а да су одлике језика у складу с културним оквиром друштва које је изграђено на основама филозофије и којим управљају учењаци. Циљ није давање свеобухватне и потпуне анализе односа основних обележја језика и поимања језика у старој Кини, већ увођење у концепте значења и функције језика које се значајно разликују од европске и уопште Западне традиције.

Класичан кинески језик

Опсег појма кинески језик (како у случају класичног, тако и у случају савременог) предмет је несугласица, с обзиром да се кинески одувек користио на великој територији уз бројне друге језике, а у употреби је већ неколико хиљада година. Такође, традиције истраживања језика Кине и Европе се разликују, па самим тим постоје и различите дефиниције и приступи. У овом раду говорићемо о класичном кинеском језику у смислу у којем су га посматрали кинески теоретичари пре већег утицаја Западне мисли. Све до XV века у Кини се сматрало да у језику заправо не постоје значајне промене, односно како је смисао текстова писаних пре више стотина година био разумљив, они су разлике у изговору приписивали дијалекатским одликама или, у случају поезије, променама у стилским одликама (рими и сл.).⁷ Данас у Кини постоје бројне периодизације кинеског језика,⁸ али основна је и даље подела на класични језик (до XX века, односно 1919. године) и савремени језик (XX век). Класичан језик се даље може делити на више периода, али ово је често одређено стилским одликама текстова или чешће променама у самом друштву и држави.

Важно је напоменути да је класичан кинески језик био језик интелектуалаца, односно учењака како су називани у старој Кини. Природно, најважнији извори су писани текстови – филозофски списи, књижевност, историографија, државни списи и сл., који су добар извор за одређивање основних карактеристика класичног кинеског језика.⁹

⁷ Jerry Norman, *Chinese* (Cambridge: Cambridge University Press, 1988), 42.

⁸ Видети, James Tai and Marjorie Chan, "Some Reflections on the Periodization of the Chinese Language," in *Studies in Chinese Historical Syntax and Morphology: Linguistic Essays in Honor of Mei Tsu-lin*, 223-239 (Paris: Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, 1999).

⁹ Као основа за разматрање карактеристика класичног кинеског језика коришћене су књиге: Edwin Pulleyblank, *Outline of Classical Chinese Grammar* (Vancouver: UBC Press, 1996); Norman, *Chinese* и Jiaxiang Zhou, *Klasičan kineski jezik* (Beograd: Filološki fakultet, 2004).

Кинески карактери

Један кинески карактер представља један слог с одговарајућим тоном. Речи у класичном кинеском језику су углавном једносложне, што је довело до великог броја хомофона који се пишу различитим карактерима. Карактери су састављени од потеза који се пишу одређеним редоследом. Структура карактера је таква да постоји радикал (коренски део), који најчешће упућује на то шта карактер значи или како се чита. Педесетих година XX века спроведена је реформа кинеског писма, када је велики број карактера поједностављен. Карактери који су до тада били у употреби називају се традиционалним (они се данас и даље користе на Тајвану и у Хонгконгу), а они који су данас у употреби (у већем делу НР Кине) називају се упрошћеним.

Кинеско писмо је једно од најважнијих обележја класичног кинеског језика. Сама структура карактера говори нам о основним функцијама језика. Главни принцип за формирање карактера није био једноставност и ефикасност, већ што боља могућност изражавања свих сложених елемената стварности. Јасно је да такво писмо није намењено општем описмењавању, већ што бољој примени и разумевању међу учењацима. У покушајима да се кинески карактери замене алфабетом, као и у конкретној реформи у којој су упрошћени, јасно је да се из корена мења функција писма у кинеском језику – оно се не посматра као обележје учењака и део културе појединца, већ као средство комуницирања на најосновнијем нивоу које би требало да буде што ефикасније.

У формирању кинеских карактера често су стваране слике у којима је видљиво специфично поимање одређених концепата. Карактер који значи *супруга*:¹⁰

представља слику жене која намешта косу, јер је жена након уласка у брак мењала фризуру;¹¹ карактер *имати*:

¹⁰ Приказани су карактери исписани калиграфским стилем малог печата (лево) и стандардним писмом, како би били штампани и данас (десно). Сlike су преузете с кинеског Интернет речника www.zdic.net.

¹¹ Zhengyu Shi, *Hanzi jinliang* (Beijing: Beijing Daxue Chubanshe, 1998), 58. (у свим примерима наведен је превод аутора текста с кинеског или енглеског језика)

представљен је сликом руке која држи комад хране, меса.¹² Постоје и карактери који су сложени од више појединачних значења. Тако је на пример карактер који значи *одмор*, *одмарати се*:

састављен од карактера *дрво* на који је ослоњен карактер *човек*;¹³ карактер који значи *добро*:

састављен је од карактера *мајка* и *дете*.¹⁴ Сликовитошћу карактера било је могуће на нивоу заједнице одредити вишеструко значење апстрактних концепата.

Кинески карактери имају веома значајно место у традицији Кине. Процес писања кинеске калиграфије у себи носи сложене филозофске идеје о човеку и његовом месту у космосу.¹⁵ Веома је важно стање духа, уравнотеженост и редослед којим се пише. За писање су коришћена иста средства као за традиционално кинеско сликарство, а и у сликарству је натпис неодвојив део слике.¹⁶ Писмо је на тај начин одувек било везано за контемплацију, духовност и врле људе. Пре реформе кинеског писма која је спроведена у III веку пре наше ере, постојало је и више стотина начина на који се могао написати одређени карактер, а познавање што већег броја начина била је мера снаге интелекта.

У књижевности, занимљиво је формирање неологизама искључиво на нивоу графеме, без мењања изговора. Одређени писци би заменили радикал или неки други део карактера елементом који појачава или додаје значење, што

¹² Ibid., 88. Важно је напоменути да у неким случајевим постоје веома различита тумачења „слике света“ која је приказана карактером. Тако се карактери *супруга* и *имати* тумаче и као слика жене која држи метлу, односно слика руке која држи пуноћу месеца, види: Rick Harbaugh, *Chinese Characters: A Genealogy and Dictionary* (New Heaven: Yale University Press, 1998).

¹³ Ibid., 116.

¹⁴ Ibid., 22.

¹⁵ Nenad Burgić, *Kineska kaligrafija* (Beograd: Naučna knjiga, 1988).

¹⁶ Vilijam Vilets, *Umetnost Kine* (Beograd: Narodna knjiga, 1974), 307-314.

је било посебно цењено. Тако је на пример писац Пу Сонглинг у једној од својих приповедака у сцени где два гладна вука вребају заменио радикал једног карактера који значи *око* радикалом који значи *уво*, чиме је постигнут утисак вукова с начуљеним ушима.¹⁷ Промена у писаној форми је трајна, јер се кинески карактери увек преносе у целости без обзира на смер писања, али се она не може изговорити.

Речи

У класичном кинеском језику речи су подељене на *празне* (функционалне речи које означавају граматичке односе) и *пуне* (речи које носе семантички садржај). Обе категорије одликују се вишезначношћу, а једна реч може се користити и као пуна и као празна. Тако на пример функционална реч *zhi* може бити лична заменица, атрибутивна помоћна речца (између атрибута и централне речи), веза којом један део реченице постаје субјекат или објекат другог дела реченице, али и глагол с значењем *ићи*.¹⁸ Пуне речи се често могу користити као именице, глаголи, придеви и прилози без промене облика, па је веза између речи са сличним значењем јаснија јер су заправо у питању исти карактери који се исто изговарају само имају различиту функцију у датој реченици. Међутим, у неким случајевима тиме је отежано разумевање јер из контекста није сасвим јасно шта је у реченици глагол а шта именица. Такође, у класичном кинеском језику род се не означава, а број се означава само када је то релевантно за дату ситуацију.¹⁹ Начин на који ове карактеристике утичу на пренос значења и разумевање приказан је на примеру текстова у следећем одељку.

Синонимни односи у класичном (али и савременом) кинеском језику посматрају се као двостепени – постоје речи истог значења (*tongyici*) и речи сличног или блиског значења (*jinyici*). У савременим речницима обично се не прави разлика између ове две групе, али је у настави класичног кинеског језика и даље присутна јасна подела, а неки теоретичари инсистирају на томе да не постоје апсолутни синоними већ само речи сличног значења.²⁰ Зато се одабир „праве“ речи сматра веома важним у класичном кинеском језику.

Текстови

Због наведених карактеристика карактера и речи, као и због структуре реченице у којој је могуће значење одређено искључиво редом речи, искази на класичном кинеском могу се сматрати јединственим, односно не постоје два различита исказа с идентичним значењем. Размотрићемо то на примеру изрека и филозофских текстова.

Четворокарakterне изреке (*chengyu*) су једна од специфичности кинеског језика која је веома важна за разумевање кинеског начина мишљења и културе, а често и за разумевање свакодневне комуникације. Ове изреке најчешће имају

¹⁷ Jiaxiang, *Klasičan kineski jezik*, 45.

¹⁸ Ibid., 18-19.

¹⁹ Christoph Harbsmeier and Kenneth Robinson, „Language and Logic in Traditional China,“ in *Science and Civilization in China*, 131 (Cambridge: Cambridge University Press, 1998).

²⁰ Засновано на личном контакту аутора с професорима класичног кинеског језика.

структуру реченице или синтагме класичног кинеског језика и повезане су с историјским и митским личностима и догађајима, местима, или су део неке приповетке или филозофског списка старе Кине. Није могуће мењати ниједан од елемената ових изрека без промене значења, тако да се оне често називају и кинески идиоми. Оно што је необично јесте учесталост употребе, јер се познавање ових идиома повезује с нивоом образованости. Да би се правилно употребљавали, потребно је не само познавати основно значење идиома, већ и контекст из којег је створен. У разговорима између интелектуалаца често долази до надовезивања више идиома који могу бити повезани на пример списом из којег потичу, временом у којем су настали или личношћу о којој говоре. Познавање што већег броја идиома на неки начин показује интелектуалну моћ.

Као и у случају кинеских карактера, врли познаваоци могу на „прави“ начин заменити неки од елемената идиома тако да се добије ново, али повезано значење. До измена у идиомима понекад долази и из политичких или културних разлога, како би се прилагодили променама у друштву. Такав је случај на пример с изреком *Zhi nan er tui* – *Повући се схвативши тешкоће*, која је измењена у *Zhi nan er jin* – *Ићи напред упркос тешкоћама*.²¹ Само је познавањем првобитног идиома јасно да ново значење није само *ићи напред упркос тешкоћама*, већ *ићи напред упркос тешкоћама, за разлику од повлачења пред проблемима у прошлости*.

За читање и разумевање филозофских текстова старе Кине потребно је одлично познавање структуре и логике класичног кинеског језика. Међутим, упознавањем чак и основа јасно је да сажетост и сведеност информација које су дате језиком оставља пуно простора за вишезначност. Посебну тешкоћу представља то што у класичном кинеском није постојала интерпункција, већ су само код неких аутора коришћене функционалне речи које су означавале паузу у читању. У старој Кини је „исправно“ издавајање целина, односно стављање тачака на крај реченица, било знак да је ученик схватио текст. Иако за већину списка постоје канонски утврђене значењске целине (односно реченице) унутар текста, у неким случајевима долази до несугласица око правог значења. Тако у Конфуцијевим „Аналектима“ различитим одвајањем реченица долазимо до два различита виђења најбољег начина за усађивање поштовања, труда и жеље за врлим понашањем у народ:

Подржавати способне и владати неспособнима, и онда ће радо тежити за врлином.

Подржавати способне и владати њима; онда ће неспособни тежити за врлином.²²

Један од примера распона начина на које се може тумачити исказ на класичном кинеском језику који је добро познат међу синолозима такође је из Конфуцијевих „Аналеката“ и претходи горе наведеној реченици. Дакле, говори

²¹ Brian King, *The Conceptual Structure of Emotional Experience in Chinese* (Hong Kong: Lulu, 2006), 63-64.

²² Harbsmeier and Kenneth, *Science and Civilization in China*, 179-181.

о томе како треба да се понаша владар да би га народ поштовао. У једном од првих превода овог списка наводи се:

Нека строго влада – и поштоваће га. Нека се опходи према њима љубазно и с поштовањем – и биће му верни.²³

У једном каснијем преводу исти текст гласи:

Владај достојанствено и поштоваће те; опходи се према њима љубазно и даће све од себе.²⁴

Разлика у начину и циљу владавине у два тумачења је јасна – у једном случају треба владати строго да би народ био веран владару, док у другом случају треба владати достојанствено да би се народ подстакао да буде најбољи што може да буде.

Када се говори о класичној кинеској филозофији, готово без изузетка се наводе целокупни делови оригиналних текстова. Због поменутих карактеристика класичног кинеског језика, само „тај“ исказ има „то“ значење и није могуће парафразирати без потенцијалне промене смисла.²⁵ Опсег додатних значења (ван основног) која ће бити узета у обзир зависи од приступа и тумачења, а тиме се разговором о језику којим је писана филозофији заправо говори о филозофији – да бисмо одредили шта тачно једна реч значи и коју функцију има у одређеном смислу морамо размотрити шта појам који она означава значи у различитим контекстима и различитим интерпретацијама. На пример, у још једном одељку из Конфуцијевих „Аналеката“ постоје несугласице око тога које је тачно значење појединачних речи, а самим тим и целих реченица. У једном од првих превода текст гласи:

Од свих људи, најтеже је опходити се према девојкама и слугама. Уколико сте непосредни с њима, губе скромност. Уколико останете на дистанци, незадовољни су.²⁶

На истој страни постоји коментар преводиоца како дати исказ говори о тешкоћи опхођења према конкубинама и слугама, као и напомена да се кинеска реч *жена* овде не односи на жене у целини, већ на девојке тј. конкубине, а да се израз *обични човек* овде односи на младиће, односно слуге. У неким каснијим преводима истог текста наводи се другачија верзија прве реченице:

Од свих људи, најтеже је имати у кући жене и слуге.²⁷

²³ James Legge, *The Four Books* (New York: Paragon Book Reprint Corporation, 1966), 143.

²⁴ Dim Cheuk Lau, *Confucius: The Analects (Lun yu)* (Hong Kong: Chinese University Press, 1983), 15.

²⁵ Немогућност парафразирања филозофских текстова није нужно одлика само класичних кинеских текстова. Видети: Mark Phelan, *The Difficulty of Paraphrase is the Dogma of Metaphor*, http://experimentalphilosophy.typepad.com/experimental_philosophy/files/the_difficulty_of_para_v.6.0.doc.

²⁶ James, *The Four Books*, 271.

²⁷ Olive Classe, *Encyclopedia of Literary Translation into English* (London: Fitzroy Dearborn, 2000), 305.

А у новијем, комбинованом преводу кинеских преводаца на савремени кинески и енглески, наводи се:

Једино је тешко изаћи на крај с женама и малим људима.²⁸

На овом примеру можемо видети да су и предикат и објекат вишезначни. Јасно је да се ради о тешкоћи у нечему, али не и тачно у чему нити тачно према коме. Реч *yang* која у овој реченици има функцију глагола може да значи *чувати, неговати, старати се (о коме)*, али у одређеним контекстима може да се протумачи и као начин на који се формира однос, односно *односити се (према коме), понашати се (према коме)*. Слично томе, у класичним кинеским текстовима речи *nǚzi* и *xiaoren* могу да означавају *жену, девојку, конкубину, односно обичног човека, малог човека, слугу*.

До разлика у тумачењу филозофских списа долази и због неодређености врсте речи и структуре реченице. На пример, у једном од првих превода Конфуцијевог „Великог учења“ као крајњи циљ и резултат поштовања филозофије великог учења наводи се:

...обитавање у најузвишенијем добру.²⁹

У коментару преводиоца на истој страни дата су два могућа тумачења (за која се тврди да су у основи иста) – *потпуно остварење зацртаних циљева и остваривање пуног потенцијала сваког појединца, и увек се понашати у складу с апсолутним добром*. У новијем, комбинованом преводу на савремени кинески и енглески, наводи се:

...само је тако могуће постићи врхунац савршенства.³⁰

Такође постоји и тумачење да ово значи *стићи до раја* у фигуративном смислу, односно осигурати мир након смрти.³¹ У оригиналном тексту реч је о пет карактера, где је први везник који уводи, а последњи именица која значи *добро, апсолутно добро* (ма како се то даље тумачило). Међутим, проблем је у преостала три карактера која могу бити различите врсте речи у различитим комбинацијама, и у складу с тим мењају значење исказа.

Посебно занимљив пример поимања механизма разумевања тиче се дела испита који су могли да полажу сви Кинези уколико су желели да добију положај у државном чиновничком систему. Наиме, један део испита односио се на познавање конфуцијанских класика које се испитивало допуњавањем изостављених речи у оригиналном тексту или исписивањем читавих одељака списа. Овакав систем испитивања некад се оцењује као начин индоктринизације

²⁸Cha Xiqin, Lai Bo and Xia Yuhe, *Lun Yu – Analects of Confucius* (Beijing: Sinolingua, 1994), 345.

²⁹James, *The Four Books*, 308.

³⁰Chuan Yunlong and He Zuokang, *Daxue Zhongyong – The Great Learning The Doctrine of the Mean* (Beijing: Sinolingua, 1996), 3-5.

³¹Засновано на личном контакту аутора с професорима класичног кинеског језика на Универзитету у Нанђингу, НР Кина.

или постављање готово недостижних захтеva, али у контексту карактеристика класичног кинеског језика сматрамо да је једино усвајањем оригиналних текстова било могуће постићи лично тумачење и разумевање (што се због вишезначности оригинала можда може назвати и „правим“ значењем текста).

Како смо се највише бавили филозофским и књижевним текстовима, важно је напоменути значај ових списа у старој Кини. Начин организације друштва и државе заснован је на филозофским списима, а променама су управљали људи који су нужно прошли кроз систем образовања којем је, између осталог, циљ познавање филозофије и књижевности. Остали текстови, на пример бирократски или историографски, најчешће нису били намењени широј дистрибуцији.

Поимање језика у старој Кини и језика старе Кине

Језици готово свих познатих култура истражују се великим делом на основу писаних докумената, који свакако нису били доступни друштву у целини већ мањини образованих појединаца. И у старој Кини стандардни језик и писмо били су оруђе учењака. Чињеница да је класичан кинески коренски језик са сликовним писмом говори о његовој намени – фокус је на што бољем личном изразу и разумевању, а не на брзини и основној ефикасности комуникације. Бити писмен није значило само разумети основни смисао неког текста, већ разумети и културни и филозофски оквир традиције у којој је настао. Упрошћавање кинеских карактера средином XX века јесте довело до могућности ширег описмењавања, али само у најосновнијем смислу. У данашњем, глобалном друштву разматра се потреба за вишеструком писменошћу (културном, технолошком, информационом итд.) која је нужна за сналажење у савременом свету, те се поставља питање шта заправо значи комуницирати, бити писмен или знати неки језик. С обзиром на специфичности класичног кинеског језика, поставља се и питање да ли је могуће познавати културу и друштво старе Кине без разумевања структуре језика, његове намене и функције, али и без комуникације с оригиналним текстовима. Дубље разумевање класичног језика било је и остало обележје учењака (данас интелектуалаца), што можда није случај само с кинеским друштвом. Разматрањем порива, функција, начина и сврхе комуникације у једном друштву можемо покушати да формирамо слику света виђену очима те културе.

Литература:

- Burđić, Nenad. *Kineska kaligrafija*. Beograd: Naučna knjiga, 1988.
- Cha Xiqin, Lai Bo and Xia Yuhe. *Lun Yu – Analects of Confucius*. Beijing: Sinolingua, 1994.
- Cheuk Lau, Dim. *Confucius: The Analects (Lun yu)*. Hong Kong: Chinese University Press, 1983.
- Classe, Olive. *Encyclopedia of Literary Translation into English*. London: Fitzroy Dearborn, 2000.
- Duranti, Alessandro. *Linguistic Anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press, 1997.
- Harbaugh Rick. *Chinese Characters: A Genealogy and Dictionary*. New Heaven: Yale University Press, 1998.
- Harbsmeier, Christoph and Kenneth Robinson. „Language and Logic in Traditional China.“ in *Science and Civilization in China*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.
- Kempton, Karl. *VISUAL POETRY: A Brief History of Ancestral Roots and Modern Traditions*. <http://www.logolalia.com/minimalistconcretepoetry/archives/karl-kempton-visual-poetry-a-brief-introduction.pdf>
- King, Brian. *The Conceptual Structure of Emotional Experience in Chinese*. Hong Kong: Lulu, 2006.
- Legge, James. *The Four Books*. New York: Paragon Book Reprint Corporation, 1966.
- Nirenburg, Sergei and Victor Raskin. *Ontological Semantics*. London: The MIT Press, 2004.
- Norman, Jerry. *Chinese*. Cambridge: Cambridge University Press, 1988.
- Phelan, Mark. *The Difficulty of Paraphrase is the Dogma of Metaphor*. http://experimentalphilosophy.typepad.com/experimental_philosophy/files/the_difficulty_of_para_v.6.0.doc.
- Pulleyblank, Edwin. *Outline of Classical Chinese Grammar*. Vancouver: UBC Press, 1996.
- Saussure, Ferdinand de. *Course in General Linguistics*. Chicago: Open Court Publishing Company, 1960.

- Shi, Zhengyu. *Hanzi jinliang*. Beijing: Beijing Daxue Chubanshe, 1998.
- Subačius, Giedrius. „Two Types of Standard Language History in Europe.“ *Res Balticae* 8 (2002).
- Tai, James and Marjorie Chan. „Some Reflections on the Periodization of the Chinese Language.“ in *Studies in Chinese Historical Syntax and Morphology: Linguistic Essays in Honor of Mei Tsu-lin*. Paris: Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, 1999.
- Thibault, Paul. *Re-reading Saussure: The Dynamics of Signs in Social Life*. London: Routledge, 1997.
- Vilets, Vilijam. *Umetnost Kine*. Beograd: Narodna knjiga, 1974.
- Wardhaugh, Ronald. *An Introduction to Sociolinguistics*. Malden: Blackwell Publishing, 2002.
- Wittgenstein, Ludwig. *Philosophical Investigations*. New York: The MacMillan Company, 1953.
- Yunlong, Chuan and He Zuokang. *Daxue Zhongyong – The Great Learning The Doctrine of the Mean*. Beijing: Sinolingua, 1996.
- Zhou, Jiaxiang. *Klasičan kineski jezik*. Beograd: Filološki fakultet, 2004.

Summary

Jelena Gledić

Conveying Meaning and the Concept of Language: The Case of Classical Chinese

Key words: *meaning, standard language, concept of language, Classical Chinese*

The way that meaning is conveyed in a language can tell us about the primary functions of that language in society. Apart from basic meanings, language units carry different amounts of information depending on the language – such as gender, tense etc. Also, the relation between the written and the spoken word can vary. In this paper we consider the connection between meaning and the functions of language in a society on the example of Classical Chinese. We argue that the coding of meaning in Classical Chinese is structured so as to relate the ambiguity of reality, and that the characteristics of the language are in accordance with the cultural framework of a society built on the bases of philosophy and led by scholars. The question of the true meaning of communication, literacy and knowing a language is put forward.